

DE ESSENTIE

In deze rubriek gaat ZAAL Z naar de kern van de kunstzaak: wat moet je zeker weten over kunstenaars, stromingen, de museumwerking? In deze aflevering: de pas overleden Antwerpse kunstenaar Paul Van Hoeydonck. Over hem loopt in het KMSKA van 12 september tot 12 oktober een expo.

Paul Van Hoeydonck: 'The Sky is not the Limit'

Vragen door Anke Wagemans

Antwoorden door Véronique Van Passel

Portretfoto's door Donald Barry Woodrow en Jesse Willems

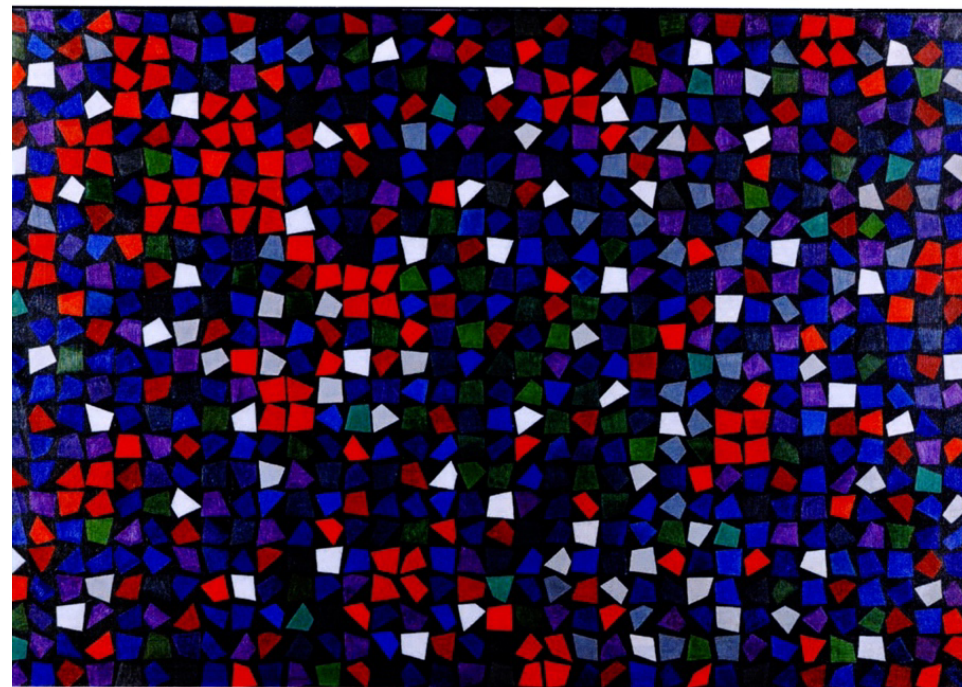
Wie is Paul Van Hoeydonck?

Waarom deze expo?

De Antwerpenaar Paul Van Hoeydonck is geboren in 1925, groeide op in de schaduw van de kathedraal en studeerde archeologie en kunstgeschiedenis. De eigenzinnige artiest was niet minder dan 75 jaar actief. Het KMSKA plande een tentoonstelling ter ere van zijn honderdste verjaardag. Helaas overleed Van Hoeydonck begin mei. Met de expo brengt het museum een hommage aan een multidisciplinaire en visionaire kunstenaar.

Was hij alleen beeldhouwer of heeft hij ook andere dingen gemaakt?

Aanvankelijk werkte Van Hoeydonck als schilder en tekenaar. Op zijn eerste tentoonstelling in Galerie Buyle op de Antwerpse Meir in 1952 waren alleen figuratieve schilderijen en tekeningen te zien. Van Hoeydonck was dan nog zoekende en beeldde diverse onderwerpen af: reisimpressies, stadsgezichten, stillevens en neo-expressionistische clowns. Toen al viel zijn fascinatie voor technologie en vooruitgang op, zoals in zijn havengezichten met monumentale kranen in vereenvoudigde lijntekeningen. De stap naar abstracte schilderijen en collages was snel gezet.

Paul Van Hoeydonck,
Compositie 888, 1957,
olieverf op doek, 127,5 x 192 cm,
Maurice Verbaet Gallery, inv 1088

Wat later sloot hij zich aan bij de op-art, die gebruik maakt van optische illusies. Door de onregelmatige vormen en uitgekiende kleuren lijken de geschilderde blokjes op het doek *Compositie 888* te bewegen. In 1960 nam hij samen met Lucio Fontana deel aan de internationale expo *Monochrome Malerei* in Leverkusen. Van Hoeydonck schilderde dan grote witte vlakken die op poëtische wijze maagdelijke sneeuwvlakten oproepen. Door op sommige plaatsen papier op het doek te kleven reflecteert de verf daar een ander soort wit dan de verf op het doek. Zo ontstaan er subtiele wittinten en lichtschakerin-

gen, zoals in het KMSKA-doek *Lichtwerk*. Vanuit zijn fixatie voor de werking van het licht ging hij vervolgens plaatjes in plexi hechten op het witte paneel. De overstap naar 3D en dus naar sculptuur was gemaakt.

Welke materialen en technieken gebruikte Van Hoeydonck?

Na zijn geschilderde doeken en de integratie van al dan niet gekleurd plexiglas in zijn werk recupereerde hij – reeds begin jaren 1960 – afvalmateriaal: auto-onderdelen, bouwmaterialen en vooral (pas)poppen waarmee hij zijn werken ging opbouwen. Van Hoeydonck was ook een begenadigd tekenaar. Met een onvoorstelbaar vaste hand tekende hij droedels in pen en Oost-Indische inkt: composities met curven die in één enkele lijn perfect uitgevoerd zijn. Foto's die hij maakte tijdens zijn talrijke reizen verknipte hij tot collages.

Met titels als *Fallen Astronaut* en *Spaceman* lijkt er een link met de ruimtevaart. Wat fascineerde hem daarin?

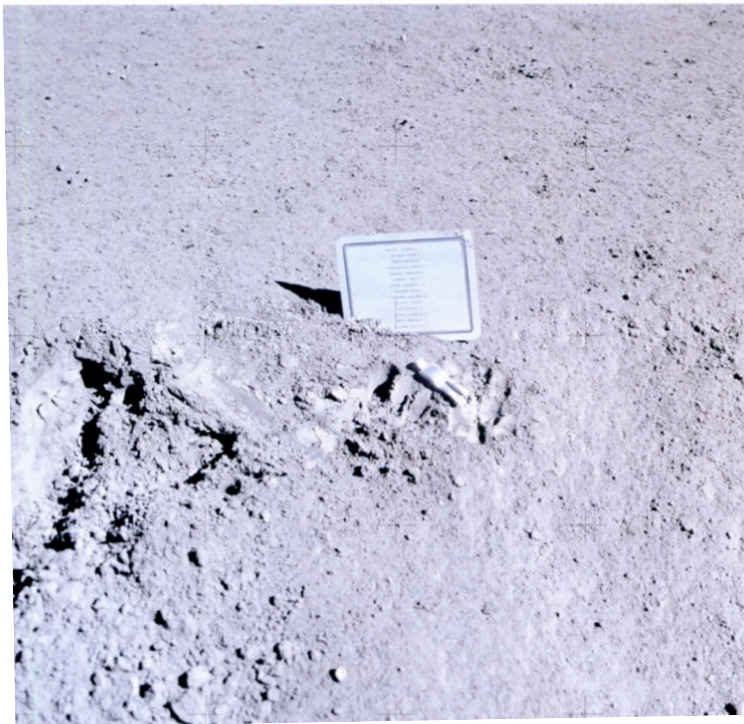
Van Hoeydonck was een kind van zijn tijd. Na WO II maakte de technologie grote sprongen en in de ruimtevaart probeerden Russen en Amerikanen elkaar de loef af te steken. Maar ook al in zijn kinderjaren was hij een fan van de avonturen van de Franse auteur Jules Verne. Er wordt gezegd dat hij 's avonds uit zijn kamervenster opkeek naar de top van de kathedraal, die als een raket tegen de sterrenhemel afstak. En in 1958, toen de abstracte kunst triomfeerde, sprak hij de gevleugelde woorden: 'Hoe is het mogelijk dat men nog blijft stilstaan bij het ab-

stract expressionisme in het tijdperk van Explorer, Sputniks, Juno III?' De ruimtevaart, de vooruitgang van de technologie en de rol en de plaats van de mens in dit proces zijn zonder twijfel het belangrijkste thema in zijn oeuvre. Als humanist was hij erg bezig met het lot van de mensheid.

Kan je hem bij een kunststroming indelen? Een bepaalde stijl? Een vrienden- of kunstenaarskring?

In de jaren 1950 was hij een tijdje aangesloten bij de groep *Formes*, maar al snel vond hij hun regels rond abstractie te strak en haakte hij af. In zijn zoektocht sloot hij zich ook een tijdje aan bij de optische

Het 8,5 cm grote aluminium sculptuurtje *Fallen Astronaut* werd in 1971 door astronaut David Scott op de maan geplaatst.

Paul Van Hoeydonck naast zijn *Spaceman* in 2013 bij de opening van de expo *De MODERNEN, Avant-garde* in de Koningin Fabiolazaal

beweging. Van Hoeydonck stond samen met kunstenaars als Jef Verheyen en Guy Vandenbranden aan de wieg van G58. In het Hessenhuis en buiten onze landsgrenzen stelde hij tentoon met Otto Piene, Jean Tinguely en Daniel Spoerri. Maar hij was vooral een einzelgänger die zijn eigen ding deed door zo te focussen op de ruimtevaart.

Welk werk moeten we zeker kennen van hem? En waarom?

Het werk waardoor Van Hoeydonck voor altijd herinnerd zal worden, is *Fallen Astronaut*, een aluminium beeldje van 8,5 cm groot. Dat was tot 2024 het enige kunstwerk op de maan. Toen dropte een machinegestuurde maanlander daar Jeff Koons'

Moon Phases – een kubus met 125 sculptuurtjes in de vorm van de maan. Van Hoeydoncks Parijse galeriste Iris Clert zorgde ervoor dat hij met zijn werk in het Museum of Modern Art (MoMA) in New York belandde. De Amerikaanse galeriehouder Dick Waddell lanceerde de idee om een sculptuur op de maan te zetten. Ze konden David Scott, de commandant van de Apollo 15-missie, overtuigen om in augustus 1971 het menselijk figuurtje van 8,5 cm achter te laten op het maanoppervlak. *Fallen Astronaut* is een eerbetoon aan overleden astronauten en kosmonauten.

Paul Van Hoeydonck, *Lichtwerk*,
(1961), synthetische lakverf op
masoniet, 120 x 120 cm, KMSKA,
inv.nr. 3318

Er loopt een hommagetentoonstelling in het KMSKA. Waarom moeten we komen kijken?

Met meer dan veertig werken focust de expo op de beginjaren van de kunstenaar, van 1952 tot de installatie van de *Fallen Astronaut* op de maan in 1971. Dat een Antwerpenaar als eerste kunstenaar ooit een sculptuur op de maan achterliet, is heel bijzonder. In de tentoonstelling ontdek je hoe de kunstenaar tot dit hoogtepunt is kunnen komen. ■

INFO

De expo *Fallen Astronaut - Hommage aan Paul Van Hoeydonck* loopt van 12 september tot 12 oktober 2025 in de twee eerste expozaal op de eerste verdieping. Inbegrepen in uw toegangsticket.

www.kmska.be
www.paulvanhoeydonck.com